

Sygn. akt I PK 299/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ryczałty za noclegi związane z podróżą służbową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w G. - Ośrodka Zamiejscowego w R.
z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. akt IX Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwaną P. Sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 1 grudnia 2015 r., zasądającego od pozwanej na rzecz powoda J. K. tytułem ryczałtu za noclegi w podróży służbowej kwotę 13.417,95 zł z ustawowymi odsetkami co do kwot wyszczególnionych w wyroku.

Pozwana P. Sp. z o.o. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 kwietnia 2016 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 6 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 8 k.p., art. 291 § 1 k.p. w związku z art. 295 k.p., art. 77⁵ § 3 k.p. w związku z art. 77⁵ § 4 i § 5 k.p. w związku z art. 9 i art. 18 k.p., a także § 9 ust. 1-3

rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju i § 8 ust. 4b załącznika nr 1 do regulaminu wynagradzania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Zdaniem skarżącej, przepisami wymagającymi szczegółowej wykładni są § 9 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej ab samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami raju oraz wprowadzone w to miejsce analogiczne postanowienia § 16 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Skarżąca przypomniała, że Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP /14, dokonał wykładni § 9 ust. 4 rozporządzenia MPiPS z 2002 r. (rozciągając także dokonaną wykładnię na rozporządzenie MPiPS z 2013 r.) uznając, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego podczas wykonywania przewozów nie stanowi zapewnienia bezpłatnego noclegu i opierając swój pogląd na analizie pojęcia „noclegu” użytego przez ustawodawcę w treści rozporządzenia MPiPS z 2002 r. Odesłał też do stosowania przepisów § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia jako właściwych do oceny zasad zwrotu kosztów noclegu pracownikom.

W ocenie skarżącej, właśnie to odesłanie w praktyce orzeczniczej wzbudza istotne wątpliwości interpretacyjne, które nie wynikają jednak z wykładni gramatycznej i systemowej przepisów § 9 ust. 1-3 rozporządzenia MPiPS z 2002 r., gdyż te nie budzą wątpliwości, ponieważ wprost wynika z nich, że zwrot kosztu (tak w formie rachunku za hotel lub ryczałtu - w przypadku braku rachunku) następuje

wówczas, gdy pracownik przy bierności pracodawcy zapewnił sobie nocleg, którym nie może być miejsce w kabinie pojazdu). Jednocześnie jednak Sąd Najwyższy w części orzeczeń - powołując się na uchwałę - dokonuje odmiennej wykładni przywołanych na wstępie przepisów, co czyni uzasadnienia wewnętrznie sprzecznymi. Przykładowo w wyroku z dnia 13 sierpnia 2015 r., II PK 241/14, Sąd Najwyższy uznał bowiem, że „Byłoby to niezgodne z wykładnią prawa wyżej aprobowaną, gdyż ryczałt za nocleg przysługuje gdy kierowca spędza nocleg w kabinie”. Podobny pogląd prezentowany jest też w uchwale z dnia 7 października 2014 r., I PZP 3/14, w której Sąd Najwyższy stwierdza: „Można w związku z tym przyjąć, że nawet gdy kierowca nie pokrywa faktycznie kosztów noclegu (ponieważ korzysta w tym celu z kabiny pojazdu), i w związku z tym nie przedstawia rachunku za hotel (motel), należy mu się ryczałt w wysokości określonej w § 9 ust. 2 rozporządzenia z 2002 r. Wielokrotnie w orzecznictwie podnoszony jest też argument, że tylko i wyłącznie zapewnienie bezpłatnego noclegu zwalnia pracodawcę z obowiązku zwrotu jego kosztów.

W opinii skarżącej, zestawienie powyższych orzeczeń wskazuje, że widoczna jest istotna różnica sprowadzająca się do konieczności odpowiedzi na pytanie czy obowiązek zwrotu kosztów noclegu w formie ryczałtu jest prostą i bezpośrednią konsekwencją niezapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, czy też pracownikowi - w sytuacji niezapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu - zwrot kosztu noclegu w formie ryczałtu przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zapewni on sobie „nocleg” we własnym zakresie i nie przedstawi rachunku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne

skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z ugruntowanymi poglądami judykatury, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga z kolei od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające

zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Powołane przez skarżącą przepisy prawa, chociaż budzą poważne wątpliwości, doczekały się wykładni, zwłaszcza w przytoczonych w motywach zaskarżonego wyroku oraz w samej skardze kasacyjnej uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 i z dnia 7 października 2014 r., I PZP 3/14, podjętych właśnie w celu wyjaśnienia istniejących wątpliwości oraz usunięcia rozbieżności we wcześniejszym orzecznictwie sądowym. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi natomiast polemikę ze stanowiskiem Sądu Najwyższego prezentowanym w tychże uchwałach i zmierza do zmiany wytyczonej nimi linii orzecniczej. Przeczy przy tym tezie o istnieniu potrzeby wykładni wskazanych przepisów, skoro doczekały się one wykładni, a skarżąca jedynie kwestionuje jej wyniki, nie przedstawiając jednak przekonującej argumentacji, która prawidłowość tej wykładni mogłaby podważyć.

Należy w związku z tym jeszcze raz podkreślić, że podstawowym kosztem, związanym z podróżą służbową, jest koszt noclegu. Formuła § 9 ust. 1 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. opiera się na zasadzie zwrotu kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem w wysokości limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. Zaniechanie przedłożenia rachunku nie oznacza braku kosztów noclegu po stronie pracownika, a nocleg w kabinie pojazdu nie może być uznany za zapewnienie bezpłatnego noclegu. Brak rachunku za nocleg oznacza zaś, że pracownikowi przysługuje ryczałt za nocleg w wysokości 25% limitu. Racjonalność tego rozwiązania oznacza, że faktycznie wybór należy do pracownika, który albo przedkłada rachunek, albo uzyskuje prawo do ryczałtu (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 listopada 2014 r., II PK 36/14, LEX nr 1567473 i z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, LEX nr 2242158 oraz przytoczone tam orzecznictwo).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej

merytorycznemu rozpoznania. Dlatego, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.